

Secció III. Altres disposicions i actes administratius

ADMINISTRACIÓ DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA

CONSELLERIA D'AGRICULTURA, PESCA I MEDI NATURAL

4264

Circular del conseller d'Agricultura, Pesca i Medi Natural per la qual s'adopten els criteris per a l'avaluació i l'autorització de les activitats esportives dins l'àmbit del Paratge Natural de la Serra de Tramuntana

Antecedents

Des de la declaració del Paratge Natural de la Serra de Tramuntana, l'any 2007, han augmentat les sol·licituds de celebració d'esdeveniments esportius dins el seu àmbit territorial, tant en nombre anual de proves com en nombre de participants, fet que ha generat un escenari d'impactes ambientals en zones que en molts casos són especialment sensibles i fràgils i que pateixen els efectes de les activitats antròpiques sobre l'entorn.

A les curses per muntanya, cada vegada més populars i amb més participació, s'han d'afegir les curses en bicicletes tot terreny (BTT), els recorreguts amb bicicletes de muntanya elèctriques, els recorreguts a cavall i el gran augment de l'activitat senderista. Totes aquestes actuacions comparteixen, en molts casos, els mateixos itineraris dins l'espai protegit, fet que fa que els efectes sobre els hàbitats i les espècies de les zones on es duen a terme siguin acumulatius i, algunes vegades, irreversibles.

Les activitats esportives dins el Paratge Natural venen regulades en el Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals (PORN) de la Serra de Tramuntana, que és el document marc que defineix la zonificació i el caràcter permès, prohibit o autoritzable dels usos i les activitats dins l'àmbit territorial de l'espai protegit, sense determinar les característiques concretes d'execució, les quals s'han de definir en el Pla de Regulació d'Usos i Gestió (PRUG). Aquest PORN va ser aprovat l'any 2007 (Decret 19/2007, de 16 de març) en el marc d'un escenari social, cultural i ambiental molt diferent de l'actual. Actualment no es disposa de cap PRUG aprovat per a aquest espai protegit.

Com a conseqüència dels nombrosos canvis socials i ambientals que ha patit la serra de Tramuntana des de la declaració com a espai natural protegit l'any 2007, la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural va iniciar l'any 2024 el procediment per a la revisió del PORN i l'elaboració posterior del PRUG, el qual marcarà els criteris concrets per a l'avaluació i l'autorització de les activitats i els projectes dins l'àmbit del Paratge Natural de la Serra de Tramuntana, amb l'objectiu d'afavorir la conservació dels hàbitats i les espècies que varen donar lloc a la protecció de l'espai, sempre tenint en compte les activitats, les pressions i els impactes actuals. Com a part d'aquesta tramitació, s'ha de dur a terme un estudi de capacitat de càrrega per a diverses zones de l'espai protegit, les quals tenen una forta pressió d'ús públic.

Mentre no acabi la tramitació d'aquests procediments i la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural no disposi de les dades de l'estudi de capacitat de càrrega, s'ha optat per definir uns criteris tècnics específics que facilitin l'avaluació de les repercussions ambientals dels esdeveniments esportius al Paratge Natural de la Serra de Tramuntana, amb la finalitat de minimitzar els impactes sobre els valors de l'espai protegit.

La Circular del conseller de Medi Ambient, Agricultura i Pesca de 14 de febrer de 2018 sobre la tramitació i l'avaluació de l'afecció de les proves esportives als espais de rellevància ambiental, no és prou clara en alguns dels criteris, per la qual cosa es considera necessari aclarir alguns d'aquests criteris per a l'avaluació i l'autorització de les activitats esportives dins l'àmbit del Paratge Natural de la Serra de Tramuntana.

D'acord amb l'article 21 de la Llei 3/2003, de 26 de març, de règim jurídic de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, les administracions poden dictar circulars per unificar criteris interpretatius.

1. Objecte, finalitat i àmbit d'aplicació

1. Aquesta Circular té per objecte establir pautes, directrius i criteris d'interpretació homogenis a l'hora de tramitar i avaluar les afeccions ambientals dels esdeveniments esportius que puguin afectar els valors, naturals i culturals, del Paratge Natural de la Serra de Tramuntana, d'acord amb el que preveuen els articles 21 i 39 de la Llei 5/2005, de 26 de maig, per a la conservació dels espais de rellevància ambiental (LECO) i el Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals de la Serra de Tramuntana, aprovat pel Decret 19/2007, de 16 de març.

2. Els criteris, les pautes i les directrius també seran aplicables als esdeveniments esportius que tinguin lloc en l'àmbit dels monuments naturals de les Fonts Ufanes i dels torrents de Pareis, el Gorg Blau i Lluc, inclosos dins l'àmbit territorial del Paratge Natural de la Serra de Tramuntana.

3. La finalitat d'aquest document és determinar els criteris tècnics per assegurar la conservació dels valors naturals i culturals del Paratge Natural de la Serra de Tramuntana, i facilitar informació bàsica a les persones interessades en la tramitació de les autoritzacions d'esdeveniments esportius dins l'àmbit de l'espai protegit, perquè el procés sigui més àgil.

2. Tramitació de les sol·licituds

1. Als efectes d'aquest document, els esdeveniments esportius que compleixin les condicions que s'indiquen a continuació no requereixen l'avaluació de les repercussions ambientals ni l'autorització del Paratge Natural de la Serra de Tramuntana:

- Transcórrer íntegrament per la xarxa viària de carreteres, la qual està fora de l'àmbit del Paratge Natural de la Serra de Tramuntana.
- Tenir els punts d'avituellament, de sortida i d'arribada i les zones per al públic ubicats sobre la xarxa viària de carreteres, en zones urbanes o bé fora de l'àmbit de l'espai protegit.
- No implicar un impacte sonor en les zones de l'espai protegit localitzades a l'entorn immediat a l'itinerari o al lloc on es du a terme l'esdeveniment.

2. Els esdeveniments que no compleixin les condicions que s'especifiquen en el punt anterior requereixen la tramitació de l'avaluació de repercussions ambientals i l'autorització del Paratge Natural de la Serra de Tramuntana.

3. Les sol·licituds s'han de presentar, per mitjà del registre oficial, adreçades a la Direcció General de Medi Natural i Gestió Forestal, amb una antelació mínima de dos mesos respecte de la data l'esdeveniment. Això no obstant, amb la finalitat d'agilitar els tràmits administratius, es recomana presentar tota la documentació amb més antelació. També es recomana presentar la documentació completa i passar el tràmit d'avaluació de repercussions ambientals abans de fer publicitat de l'esdeveniment i d'obrir el termini d'inscripcions.

4. L'autorització s'ha de sol·licitar per a cada any i per a cada esdeveniment esportiu que es vulgui dur a terme, encara que en anys anteriors s'hagi obtingut l'autorització del Paratge Natural i l'exclusió d'afecció als espais de la Xarxa Natura 2000.

5. Amb la finalitat que l'equip tècnic gestor de l'espai protegit pugui avaluar correctament l'afecció d'un esdeveniment esportiu sobre el medi, amb la sol·licitud d'autorització s'ha de presentar una memòria que inclogui, com a mínim, la informació següent:

- Nom de l'esdeveniment o activitat esportiva, amb indicació de si s'ha dut a terme anteriorment.
- Identificació de la persona, administració o entitat sol·licitant i organitzadora.
- Data o dates de l'activitat.
- Termes municipals per on transcorre.
- Tipus d'esdeveniment (corsa per muntanya, cursa ciclista, duatló, marxa nòrdica, marxa senderista, etc.).
- Nombre de persones de l'organització.
- Nombre de participants. En cas que sigui un esdeveniment de més d'un dia o més d'un itinerari, cal especificar el nombre previst de persones per a cada jornada i per a cada itinerari.
- Localització concreta on es durà a terme; quilòmetres i traçat de l'itinerari; ubicació dels punts d'avituellament i de control i de les zones per al personal voluntari. En cas que sigui un esdeveniment de més d'un dia o més d'un itinerari, s'ha d'especificar cada itinerari per separat. Convé presentar l'itinerari, els punts d'avituellament i els punts de voluntariat en format digital (shape, KML, GML, etc.) i evitar lliurar rutes obtingudes mitjançant un navegador GNSS (GPS), sense la precisió suficient per determinar si el traçat passa per camins existents o dreceres.
- Horaris de començament i acabament de l'esdeveniment i temps estimat de pas de les persones participants pels punts d'avituellament i de control.
- Nombre i tipus de vehicles (organització, emergències, policia, etc.) associats a l'activitat, i també vies d'accés dels vehicles als punts de control, avituallament, per a emergències, etc., i llocs on s'estacionaran els vehicles, tant de l'organització com d'emergències.
- Tipus de senyalització i període d'instal·lació i de retirada.
- Pla de gestió dels residus i de neteja dels punts d'avituellament i de la senyalització del traçat, una vegada acabat l'esdeveniment.
- Descripció d'altres elements que s'empraran durant l'activitat esportiva: envelats, arcs de sortida i arribada, grups electrògens, il·luminació artificial, material de filmació (càmeres, drons...), etc.
- Altres aspectes que la persona, administració o entitat promotora consideri necessaris.

6. Juntament amb la documentació presentada amb la sol·licitud d'autorització, la persona o entitat promotora ha de presentar un document d'anàlisi de les repercussions ambientals possibles de l'esdeveniment esportiu (article 39.2 de la LECO), que descrigui:

- Totes les actuacions susceptibles de produir impactes.
- Els impactes principals que es preveuen sobre el medi ambient, tenint en compte els objectius de conservació de l'espai.
- Les mesures correctores o protectores per minimitzar els impactes ambientals durant la preparació, l'execució i la fase posterior a l'acabament de la prova.

7. Si escau, s'ha d'abonar la taxa corresponent.

3. Criteris d'avaluació

A. Criteris que s'han de tenir en compte per evitar l'afecció als hàbitats i les espècies

1. Per a l'avaluació de repercussions ambientals, es considera que una prova o esdeveniment esportiu és l'activitat de caràcter esportiu organitzada per la mateixa entitat, empresa o administració en un dia concret o en dies consecutius, independentment de la durada. En conseqüència, que un esdeveniment esportiu tenguí diverses modalitats (diferents itineraris o diferents distàncies) i es dugui a terme durant més d'una jornada de manera consecutiva, no implica que s'avaluï com a proves diferents, cosa que cal tenir en compte a l'hora de calcular el nombre total de participants.
2. L'esdeveniment s'ha de fer sempre fora de l'època de cria de les espècies presents a la zona que es considerin vulnerables o que requereixin una protecció especial. En el cas que la ruta proposada pugui afectar algun niu d'alguna espècie protegida, en perill o vulnerable, l'itinerari s'haurà de modificar de manera que s'eviti aquesta afecció. Quan això es detecti, la Direcció General de Medi Natural i Gestió Forestal ho ha de comunicar al promotor perquè presenti itineraris alternatius.
3. S'han d'evitar els esdeveniments en horari nocturn, ja que els impactes sobre les espècies animals són més grans, sobretot en les nidificants o en època de cria. En cas que l'activitat sigui en horari nocturn, els promotors s'han d'adaptar a les possibles prescripcions tècniques preventives.
4. Els punts de sortida i d'arribada han d'estar fora de l'àmbit de l'espai natural protegit i dels espais de la Xarxa Natura 2000, preferentment a zones urbanes, per evitar renous i aglomeracions de persones. Es recomana que estiguin a una distància d'1,5 km aproximadament per a les curses a peu, i a 3 km aproximadament per a les de bicicletes. També es recomana establir abalisaments d'entrada per forçar la circulació inicial en filera, i que en casos de participacions elevades, les sortides es facin en intervals de 15 minuts com a mínim entre cada grup de sortida.
5. En el cas que els punts de sortida i arribada no es puguin ubicar fora de l'àmbit territorial del Paratge Natural o dels espais de la Xarxa Natura 2000, s'han de complir les condicions que s'indiquen a continuació per minimitzar els impactes ambientals:

- La sortida i l'arribada s'han d'ubicar en un aparcament existent o una zona àmplia sense vegetació silvestre.
- Els vehicles s'han d'estacionar a zones lliures de vegetació o punts habilitats amb aquesta finalitat.
- S'han d'evitar les aglomeracions de participants i de públic. S'aconsella que l'accés sigui amb transport públic col·lectiu de l'organització o a peu, sempre per camins establerts i sense fer dreces.
- No es permet utilitzar megafonia o aparells amplificadors de sons o de reproducció de música.

6. Sempre que sigui possible, els punts d'avituellament, control i acumulació de públic han d'estar ubicats fora de l'espai protegit. Si no és possible, s'han de localitzar en camins existents o zones exemptes de vegetació silvestre i complir les prescripcions tècniques que estableixi l'autorització de la Direcció General de Medi Natural i Gestió Forestal.

7. Les ambulàncies i els vehicles que formin part dels grups de rescat i del servei d'avituellament han de circular per pistes pavimentades o pistes forestals i estacionar sense envair zones amb vegetació.

8. Els punts d'avituellament, sortida i arribada han de disposar de contenidors per a la recollida i la selecció dels residus, que s'hauran de transportar a un punt habilitat per a la seva gestió. S'han de complir els requisits que estableix la Llei 8/2019, de 19 de febrer, de residus i sòls contaminats de les Illes Balears.

9. L'organització de l'esdeveniment esportiu ha d'incloure un pla de neteja i minimització de residus, que prevegi la neteja de tot el recorregut just en acabar la prova o l'endemà. Es recomana que l'organització controli la retolació dels nombres dels dorsals de les persones participants a totes les peces d'avituellament personal per poder localitzar les possibles infraccions.

10. L'itinerari de la prova s'ha de senyalitzar de manera que s'evitin confusions. Per això, convé:

- Abalisar, de manera dissuasiva, els llocs susceptibles de fer dreces.
- Preveure la ubicació de personal en els punts conflictius (encreuaments, portes, botadors, dreces fàcils, etc.)
- Senyalitzar amb objectes fàcils de recollir. En cap cas s'han d'emprar pintures ni esprais.
- Retirar les senyalitzacions en acabar l'etapa o la prova preferentment de manera immediata o en un màxim de quaranta-vuit hores des que hagi acabat.
- Disposar de senyalització que informi dels punts on comencen i acaben els espais de rellevància ambiental.

11. D'acord amb l'article 17.3 de la Llei 1/2007, de 16 de març, contra la contaminació acústica de les Illes Balears, els espais de rellevància ambiental són zones de silenci. L'organització ha d'establir i aplicar les mesures necessàries per minimitzar les emissions sonores i dur a terme la prova sense que cap tipus de renou afecti les espècies de les zones de rellevància ambiental.

B. Criteris que s'han de tenir en compte per minimitzar l'erosió i la pressió al medi

1. Dins l'àmbit territorial del Paratge Natural, les proves esportives han de transcorre sempre per camins consolidats (article 60 del PORN de la Serra de Tramuntana). No es poden autoritzar les curses camp a través. L'organització de l'esdeveniment és la

responsable de vetllar perquè aquesta mesura es compleixi.

Per a aquest tipus de prova, s'entenen com a camí consolidat les pistes pavimentades, les pistes de terra, els camins de carro i de ferradura, la xarxa de senders de l'espai protegit existents en el moment de la declaració de l'espai protegit i els senders dels quals ja existia informació documentada abans de la declaració de l'espai protegit.

2. L'itinerari de les proves ha de seguir la xarxa viària de l'espai protegit o de les entitats locals, si n'hi ha, en l'ordre de prioritat següent:

- 1r. Pistes pavimentades.
- 2n. Pistes de terra.
- 3r. Camins de carro i de ferradura.
- 4t. Xarxa de senders de l'espai protegit.
- 5è. Altres que figuren en l'inventari de camins aprovat (si n'hi ha).

3. En qualsevol cas, s'han d'emprar camins existents en la data de la declaració de l'espai protegit. L'entitat o empresa promotora pot aportar documentació que justifiqui que els camins existien abans de la declaració de l'espai protegit.

4. Es recomana no publicar els itineraris de la prova esportiva fins pocs dies abans de la prova, a fi de mitigar els impactes per visites prèvies a la prova.

5. L'òrgan substantiu responsable de l'autorització ambiental pot prohibir el pas per trams de camins amb xaragalls, soles o signes d'erosió avançada, tret que es restaurin abans de la prova. L'entitat o empresa promotora pot presentar una proposta de restauració juntament amb la sol·licitud de la cursa. En aquest cas, l'òrgan substantiu ha d'emetre un informe sobre el projecte de restauració, que pot determinar, segons l'estat d'erosió del terreny, que no es pugui emprar el tram erosionat fins que no s'hagi executat el projecte.

6. L'òrgan substantiu també pot neutralitzar algun tram o trams de la cursa amb estats d'erosió greu o amb traçats poc clars, i obligar les persones participants a passar-hi caminant, sense córrer. L'organització de la prova serà la responsable de fer complir aquesta obligació.

7. En les proves de BTT no es poden emprar trams fora de camins habilitats per al pas de vehicles que tinguin un pendent superior al 20%, llevat que es tracti de trams asfaltats, empedrats o formigonats. En cas que no hi hagi cap alternativa, el pendent sigui superior al 20% i el camí no sigui apte per al pas de vehicles o no estigui asfaltat, empedrat o formigonat, l'òrgan substantiu pot decidir que el pas dels ciclistes s'ha de fer a peu, carregant la bicicleta.

8. En el cas que plogui en els dos dies abans de la prova o en el mateix dia, l'òrgan substantiu pot decidir suspendre la cursa en els trams on el terreny estigui enfangat o presenti un alt risc d'erosió per l'elevada humitat. També pot decidir suspendre l'esdeveniment si hi ha hagut esllavissades o desprendiments que afectin el traçat de la prova.

9. L'organització no pot emprar vehicles motoritzats per accedir a l'espai de rellevància ambiental fora de camins consolidats per al pas de vehicles, a excepció dels vehicles sanitaris o d'emergències quan sigui necessari que hi intervinguin.

10. En el cas que s'emprin bastons durant la cursa, han de tenir un tac de punta tova, i les persones participants han de disposar de tacs de recanvi. La persona responsable de la cursa ha de controlar que es compleix aquesta condició.

11. En el cas de les BTT, als traçats fora de camins habilitats per al pas de vehicles no es poden fer canvis sobtats de direcció que puguin erosionar el terreny o afectar la vegetació.

12. Els traçats per on passin els esdeveniments esportius no poden afectar en cap cas els elements etnològics presents dins l'espai protegit.

C. Nombre màxim de participants

1. Per a les curses per muntanya a peu, s'han de complir els requisits següents:

- El nombre de participants es calcula tenint en compte les participacions a totes les modalitats i totes les distàncies que s'incloguin en un mateix esdeveniment esportiu.
- En les curses d'un sol dia de durada, no es pot superar, en cap cas, el nombre de 1.800 participants.
- En els esdeveniments de més d'un dia de durada, no es poden superar, en cap cas, el màxim de 1.800 participants en un mateix dia ni el nombre total de 2.400 participants.
- Quan les modalitats d'un esdeveniment tinguin lloc, totalment o parcialment, per un mateix itinerari, no es pot superar el nombre de 700 participants de manera simultània.

2. Per a les curses amb BTT, s'han de complir els requisits següents:

- En les proves d'un sol dia de durada, no es pot superar, en cap cas, el nombre de 450 participants.
- En els esdeveniments de més d'un dia de durada, no es poden superar, en cap cas, el màxim de 450 participants en un mateix dia ni el nombre total de 850 participants.
- Quan les modalitats d'un esdeveniment tinguin lloc, totalment o parcialment, per un mateix itinerari, no es pot superar el

nombre de 250 participants de manera simultània.

- Les curses amb BTT que transcorrin íntegrament per pistes o camins aptes per al trànsit rodat s'exceptuen dels requisits anteriors. Per a aquestes curses, el nombre màxim és de 550 participants per dia, amb un màxim de 900 participants quan es tracti de proves de més d'un dia de durada.

3. Per assegurar la conservació dels hàbitats i les espècies presents als espais de rellevància ambiental, l'òrgan substantiu pot reduir el nombre màxim de persones autoritzades o determinar que es canviïn les dates d'execució de la prova.

4. Per norma general, no s'autoritzarà més d'un esdeveniment esportiu en la mateixa data i el mateix itinerari.

5. Per a les proves d'orientació no es pot superar el màxim de 70 participants. En tot cas, s'han de complir les condicions següents:

- L'esdeveniment s'ha de fer sempre fora de l'època de cria de les espècies presents a la zona que es considerin vulnerables o que requereixin una protecció especial.
- No es poden fer proves d'orientació en espais on hi hagi espècies vegetals protegides que es puguin veure afectades.
- Les sol·licituds s'han de tramitar de la manera que s'especifica en el punt 2.

4. Altres actuacions

1. L'incompliment d'aquestes condicions no permet assegurar que no hi hagi afecció dins l'espai protegit o l'àmbit del espais de la Xarxa Natura 2000, per la qual cosa, d'acord amb la normativa d'avaluació ambiental, la prova es pot subjectar a una avaluació d'impacte ambiental simplificada.

2. Per minimitzar els impactes ambientals i afavorir la conservació dels hàbitats i de les espècies, la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural pot limitar el nombre màxim anual d'esdeveniments esportius que siguin autoritzables en l'àmbit territorial del Paratge Natural de la Serra de Tramuntana. En aquest cas, i per determinar quines activitats es poden dur a terme i quines no, a l'hora de prioritzar s'han de tenir en compte els criteris següents:

- Esdeveniments amb finalitats solidàries o no competitius.
- Menor nombre de participants.
- Major antiguitat de l'esdeveniment.
- Època en què es du a terme l'esdeveniment.
- Itinerari i traçat de l'esdeveniment.
- Incidències en els darrers anys en què s'ha duit a terme l'esdeveniment.

3. És recomanable nomenar un coordinador o coordinadora ambiental perquè actuï com a persona responsable de vetllar pel compliment de les mesures establertes per l'òrgan ambiental i elabori una memòria final que inclogui, entre d'altres aspectes, els impactes ocasionats, les incidències, el compliment de les mesures preventives i correctores executades, etc. En el cas que s'elabori aquesta memòria, s'ha de fer arribar a l'equip gestor de l'espai protegit en el termini de dos o tres mesos comptadors des de l'acabament de l'esdeveniment esportiu.

4. També és recomanable comunicar a totes les persones participants (corredors, voluntaris, públic, etc.) que l'esdeveniment esportiu es durà a terme dins l'àmbit d'un espai natural protegit i les condicions ambientals de l'autorització.

5. La persona o entitat sol·licitant i organitzadora és la responsable de garantir el compliment de totes les condicions ambientals, tant de les generals com de les concretes detallades en la resolució.

6. En cas que es produeixi qualsevol incidència o dany al medi natural derivada de les activitats, s'ha de comunicar immediatament a l'112.

5. Eficàcia i publicació

1. Aquesta Circular té eficàcia des del dia de la signatura.

2. Aquesta Circular s'ha de publicar en el Butlletí Oficial de les Illes Balears i en la pàgina web de la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural.

Palma, en la data de la signatura electrònica (15 d'abril de 2025)

El conseller d'Agricultura, Pesca i Medi Natural

Joan Simonet Pons

